

УДК 338:620.9(477)"364"

Пшибельський Володимир,
PhD аспірант Лабораторії проектів та ініціатив
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Аналіз наукової літератури показав, що багато українських та іноземних вчених займалися проблематикою розвитку паливно-енергетичної сфери. Однак повномасштабна війна в Україні внесла нові виклики і загрози усіх сфер господарювання, що потребує поглибленого вивчення.

Як зазначає Щуров І.: «в умовах сьогодення визначення перспективних напрямів розвитку енергетичної системи країн світу потребує урахування змін в їх енергетичному забезпеченні та доступі до енергетичних ресурсів, а також оцінювання впливу нових викликів та загроз щодо забезпечення енергетичної безпеки» [1, 90]. На думку автора, «паливно-енергетичний комплекс України являє собою динамічну систему зі складними міжгалузевими зв'язками, які поєднують електроенергетику та паливну промисловість. До складу останньої входять вугільна, торфова, сланцева, нафтова та газова промисловість. Розробляючи базові сценарії управління енергетичною безпекою, необхідно розуміти структуру паливно-енергетичного сектору України, можливості та загрози його розвитку» [2, 194].

Паливно-енергетична сфера в Україні піддалася серйозним викликам в умовах повномасштабної війни. Одним із них є руйнування та пошкодження енергетичної інфраструктури внаслідок військових дій. Енергетичні об'єкти, такі як електростанції, підстанції, нафто- та газопроводи, піддаються обстрілам і вибухам. Це призводить до відключення електроенергії, подачі газу та інших видів палива, що має

серйозний вплив на життя населення, розвиток промислового виробництва та національну економіку загалом.

В умовах повномасштабної війни в Україні відбуваються перешкоди у постачанні нафти, газу та інших паливних ресурсів. Військові дії проходять поруч з транспортними магістральними газопроводами або нафтопроводами, що ускладнює їх безперербійну роботу та поставки. Це призводить до дефіциту палива для електростанцій, теплогенеруючих підприємств та інших споживачів енергії. Знищення або пошкодження нафтопроводів, газопроводів, електростанцій та інших важливих об'єктів, які є основою енергетичної системи країни, внаслідок військових дій призводить до зменшення доступності паливних ресурсів, а також до підвищення їх вартості через надзвичайну залежність від зовнішніх джерел.

Загроза безпеці енергетичної інфраструктури стало ще одним із значних викликів, що пов'язано із нападами на енергетичні установки або вчиненням терористичних актів, що погіршують функціонування паливно-енергетичної сфери та загрожують здоров'ю працівникам і населення.

Задля забезпечення сталості паливно-енергетичної сфери в умовах війни необхідно вживати заходи безпеки. Це включає: зміцнення захисту енергетичних об'єктів, патрулювання та охорону інфраструктури, запобігання саботажу та кібератакам, розробка і дотримання планів надзвичайних ситуацій та резервні схеми постачання палива, що означає встановлення альтернативних джерел постачання палива, розробку маршрутів доставки, врахування можливості використання альтернативних видів енергії, таких як відновлена енергія або газові генератори.

Важливо також сприяти підвищенню енергоефективності та раціональному використанню паливно-енергетичних ресурсів, що дозволить зменшити залежність від імпортного палива та забезпечити ефективнішу роботу паливно-енергетичних підприємств. Програми з енергозбереження та впровадження енергоефективних технологій можуть допомогти зменшити споживання палива та забезпечити

високий рівень сталості роботи паливно-енергетичної сфери в умовах війни.

Крім того, велике значення мають міжнародна співпраця та партнерство в галузях паливно-енергетичного комплексу. Зокрема, Україна має ряд спільних проектів з Європейським Союзом в паливно-енергетичній галузі, таких як модернізація енергетичної інфраструктури, розвиток відновлюваної енергетики та підвищення енергоефективності.

Отож, паливно-енергетична сфера в Україні в умовах повномасштабної війни зіткнулася з назкою викликів, серед яких:

- залежність від зовнішніх джерел, причиною чого є обмеженість внутрішніх паливно-енергетичних ресурсів або їх недоступність через зони військових дій;
- безпека паливно-енергетичної інфраструктури, яка є об'єктом нападів або терористичних актів, що загрожує безпеці паливно-енергетичних установок та постачанню палива. захист паливно-енергетичної інфраструктури стає критичним у контексті війни;
- пошук та використання альтернативних джерел палива та енергії, енергоефективних технологій та інших інноваційних рішень;
- розвиток геополітичних і геоекономічних досліджень та енергетична безпека й стійкість, що потребує розробки стратегії та програмних документів і заходів її реалізації.

Досліджувати сучасні виклики розвитку паливно-енергетичної сфери в умовах повномасштабної війни в Україні, потребують наукового обґрунтування стратегічні рішення та організаційно-економічні розробки, які можуть бути використані для подолання цих викликів та забезпечення сталості й паливно-енергетичної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Щуров І. Методологія системної трансформації енергетичного сектора національної економіки в умовах енергетичного переходу. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 23. С. 90-95. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/50702/1/EV-2022-23_p90-95.pdf
2. Щуров І. В. Управління енергетичною безпекою економічного середовища: парадигмальні характеристики. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 3. С. 193-198.
3. Кривов'язюк І. В. Цимбалюк І.О. Механізм регулювання конкурентних відносин на регіональних сировинних ринках: Монографія. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2009. 215 с.
4. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання [Текст] : монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Наталія Леонідівна Хомюк, Максим Володимирович Войчук, Анастасія Юріївна Савчук, Владислав Вікторович Коломечюк, Сергій Миколайович Цимбалюк. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514с.
5. Цимбалюк І. О. Економічні виклики для України в умовах війни. *Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.)*. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) С. 131-133.
6. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток в умовах війни та нових економічних викликів. *Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.)*. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) С. 65-71.
7. Tsymbaliuk I., Alghadhywi M.Y.H. Assessment of the Ukrainian Regional Infrastructure Development Taking into Account its Inclusiveness. *Галицький економічний вісник*, 2020. № 6. С. 59–66.
8. Павліха Н., Шуляк А. Публічна дипломатія задля безпеки сталого розвитку № 2 (13) (2022): *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. С. 173-186.